

# Program edukacyjny MultiBezpieczeństwo

## Scenariusz VI bezpieczeństwo w drodze

Scenariusz jest integralną częścią programu edukacyjnego „MultiBezpieczeństwo”, który został przygotowany przez Fundację MultiSport we współpracy z ekspertami.



## **Cel główny:**

Wsparcie uczniów w rozwijaniu umiejętności przewidywania zagrożeń, które mogą pojawić się podczas codziennego poruszania się pomiędzy znanymi przestrzeniami, takimi jak szkoła, dom, przystanek, sklep czy klub sportowy.

## **Cele szczegółowe:**

Po zakończeniu zajęć uczeń:

1. **Wskaże niebezpieczne sytuacje** podczas poruszania się pieszo, rowerem, hulajnogą i UTO.
2. **Opisze zasady bezpiecznego przechodzenia przez jezdnię.**
3. **Rozpozna, które zachowania wynikają z rutyny**, a które z refleksji i odpowiedzialności.
4. **Będzie rozumiał wpływ rozproszenia uwagi** (telefon, słuchawki) na swoje bezpieczeństwo.
5. **Zdobędzie doświadczenie współpracy w grupie** i podejmowania decyzji w sytuacjach symulowanych.

## **Metody pracy:**

1. Metoda multisensoryczna (spójrz - wysłuchaj - doświadczyć),
2. Drama edukacyjna / symulacja,
3. Metoda przypadków (case study),
4. Burza mózgów z elementem refleksji emocjonalnej,
5. Mapa mentalna i wizualizacja,
6. Praca z kartami decyzyjnymi i emocji,
7. Praca w grupach i parach.

## **Przed zajęciami:**

1. Zapoznaj się z wiedzą dla nauczyciela i rodzica zebraną w przewodniku „MultiBezpieczeństwo dzieci i młodzieży”, który pobierzesz ze strony [www.multibezpieczenstwo.pl](http://www.multibezpieczenstwo.pl).
2. Przygotuj potrzebne materiały zgodnie ze spisem.

3. Stwórz wyspy z ławek i krzeseł do pracy w grupach 4-5 osobowych.
4. Przygotuj w sali „trasę” z taśmy malarskiej, sznurków lub krzeseł, symbolizującą drogę między domem a szkołą.

### **Spis materiałów:**

1. Do wydrukowania i wręczenia uczniom (materiały do pobrania ze strony internetowej [www.multibezpieczenstwo.pl](http://www.multibezpieczenstwo.pl)):
  - karta pracy „Trasa” - 1 szt. na osobę,
  - karty sytuacji - 1 komplet na zajęcia,
  - karty emocji - 1 komplet na zajęcia,
  - karty zmiany perspektywy - 1 komplet na zajęcia,
  - Punkty decyzji - 1 komplet na zajęcia.
4. Do zgromadzenia:
  - dzwonek rowerowy lub nagranie dzwonka/klaksonu odtworzone z komputera lub telefonu,
  - długopisy, mazaki,
  - kartki papieru A4.

## Rozpoczęcie zajęć

### Wprowadzenie: rutyna vs uwaga

#### Komentarz nauczyciela:

Każdego dnia pokonujecie dobrze znane trasy - pieszo, autobusem, hulajnogą, rowerem, albo w samochodzie z rodzicami. Może wysiadacie tuż pod szkołą, może musicie jeszcze przejść przez przejście albo wejść między zaparkowane auta. Często znacie całą trasę na i wydaje się, że moglibyście ją pokonać z zamkniętymi oczami. Ale czy naprawdę zauważacie, co dzieje się wokół was, gdy jesteście na drodze?

### Ćwiczenie multisensoryczne

#### Nauczyciel prosi uczniów:

Zamknij oczy. Teraz wyobraź sobie, że na niewidzialnym ekranie w Twojej głowie odtwarza się film z dzisiejszego poranka. Wstałeś z łóżka. Co było dalej? Przygotowałeś się do szkoły, otworzyłeś drzwi, wyszedłeś. Idziesz lub jedziesz do szkoły. Po kolei. Jeśli coś pamiętasz wyraźnie, unieś rękę. Jeżeli podczas drogi pojawił się moment, w którym spojrzałeś w telefon - klaśnij. Czy słyszysz, co się dzieje wokół, kiedy jesteś skupiony na swojej drodze? **[miejsce na dźwięk - zobacz instrukcję niżej]** A może nie jesteś zbyt skupiony? Jeśli był moment, w którym nic nie pamiętasz - dotknij głowy. A jeśli zatrzymałeś się i rozejrzałeś - wystaw rękę jak do zatrzymania ruchu.

#### Dodatkowa instrukcja dla nauczyciela:

Po pierwszym pytaniu zadany w trakcie ćwiczenia, gdy uczniowie mają zamknięte oczy, zadzwoń nagle dzwonkiem rowerowym lub odtwórz dźwięk klaksonu. Czy słyszysz, co się dzieje wokół, kiedy jesteś skupiony na swojej drodze? A może nie jesteś zbyt skupiony?

#### Nauczyciel kontynuuje monolog:

Dzisiaj zaczniemy patrzeć na wasze codzienne trasy trochę inaczej - jak na film, w którym każdy z Was gra główną rolę. I od waszych decyzji będzie zależało, jak ta historia się potoczy.

### Ćwiczenie: „STOP! Mam wybór” - gra symulacyjno-decyzyjna

Przygotowanie przestrzeni sali lekcyjnej warto wykonać przed rozpoczęciem lekcji:

- ustal „trasę” w klasie - może to być tor zbudowany z taśmy malarskiej, sznurków lub krzeseł, symbolizujący drogę między domem a szkołą.
- na trasie możesz umieścić punkty decyzyjne pobrane ze strony [www.multibezpieczenstwo.pl](http://www.multibezpieczenstwo.pl): znak STOP, figurkę auta, obrazek telefonu, symbol przystanku itp.
- w tle (opcjonalnie) można odtwarzać odgłosy miejskie: przejeżdżający samochód, dzwonek rowerowy, szum ulicy.

## Przebieg gry

Zaraz wcielicie się w siebie samych - pieszych, uczniów, rowerzystów, pasażerów. Pokonacie trasę, którą znacie najlepiej, czyli od domu do szkoły. W tej grze nie chodzi o szybkość, chodzi o refleksję i wybór.

**Jak odbywa się ruch?** Uczniowie pojedynczo lub w małych grupach (2-3 osoby) poruszają się powoli po wyznaczonej trasie, jakby szli prawdziwą drogą do szkoły. Nauczyciel odczytuje losowo „kartę sytuacji”, a następnie mówi głośno: „STOP! MAM WYBÓR!”.

Każdy uczeń znajdujący się na trasie wybiera jednej z trzech opcji:

- Ręka na brodzie - zastanawiam się (zatrzymuję się i analizuję sytuację),
- Dwa kroki w tył - wycofuję się (rezygnuję z ryzykownego działania),
- Ręka w górze i krok w przód - ruszam dalej świadomie (uznam, że to bezpieczne i umiem to uzasadnić).

Po każdej sytuacji nauczyciel wywołuje rozmowę refleksyjną, w tym celu zadaje krótkie pytania:

- Dlaczego tak zdecydowałeś?
- Czy to był automatyczny odruch, czy przemyślana decyzja?
- Co mogłoby się wydarzyć dalej?

Po każdej karcie sytuacji zmieniają się osoby, które przemierzają wyznaczoną trasę.

## Komentarz nauczyciela po grze:

Ta gra pokazała, że nasze decyzje nie są przypadkowe, a zagrożenia mogą nas zaskoczyć nawet, jeśli droga wydaje się znana. Wasza decyzja, czy się

zatrzymać, czy ruszyć, na drodze jest czymś najważniejszym. Czasem od jednej sekundy refleksji zależy bezpieczeństwo.

### **Ćwiczenie: „Co czujesz, co widzisz?”**

Uczniowie pracują w parach z wykorzystaniem kart sytuacyjnych i kart emocji. Przebieg ćwiczenia:

1. Uczniowie dobierają się w pary.
2. Każda para losuje jedną kartę sytuacyjną i dwie-trzy karty emocji.
3. Zadaniem każdej pary jest wspólne przejście przez 3 kroki refleksji:
  - a) Co widzisz? - uczniowie opisują, co dzieje się w danej sytuacji (np. „Dziecko wysiada z samochodu od strony jezdni, obok przejeżdża rowerzysta”).
  - b) Co czujesz? - wybierają emocję, którą może odczuwać dziecko w tej sytuacji (np. pośpiech, presja, niepokój).
  - c) Co robisz? - wspólnie formułują decyzję opartą na rozsądku, nie na emocji (np. „Czekam, aż rower przejedzie, wysiadam od strony chodnika”).
4. Kilka par prezentuje swoją sytuację, emocje i decyzję. Reszta klasy może krótko skomentować: czy była to decyzja rozsądna oraz czy znają podobne sytuacje.

### **Komentarz nauczyciela po ćwiczeniu:**

Emocje są naszymi towarzyszami na drodze, to naturalne. Możemy czuć pośpiech, lęk przed spóźnieniem, złość, niechęć do zwracania na siebie uwagi. Ale emocje nie mogą podejmować za nas decyzji. To, co liczy się najbardziej, to umiejętność zatrzymania się na chwilę, rozejrzenia i wybrania tego, co bezpieczne. Pamiętajcie - bezpieczeństwo zaczyna się w głowie, nie w nogach.

### **Ćwiczenie: „Zmiana perspektywy”**

Inscenizacja z odwróceniem ról w grupach 3-osobowych. Wykorzystaj w tym ćwiczeniu karty ról. Opcjonalnie możesz też przygotować rekwizyty w postaci telefonu, kierownicy (np. papierowy talerz) oraz kamizelki odblaskowej dla świadka. Ustal z uczniami zasadę ciszy i skupienia podczas scenek. Podkreśl, że ważna jest obserwacja, a nie ocena.

**Przebieg ćwiczenia:** podziel uczniów na 3-osobowe grupy. Każda osoba losuje jedną z ról:

- kierowca - zbliża się do przejścia i widzi dziecko z telefonem,
- dziecko z telefonem - właśnie wchodzi na pasy,
- świadek - stoi w pobliżu, widzi oboje.

**Zadanie każdej grupy:** Odegrać około minutową scenkę, w której każda postać zatrzymuje akcję w pewnym momencie i wypowiada swoje myśli lub uczucia na głos: np. „Nie wiem, czy zdąży zahamować” / „Jeszcze tylko jedno zdanie i komentarz pod postem gotowy” / „Widzę, że to się źle skończy”.

Zaproś kolejno grupy do prezentacji scenek na forum klasy. Zachęć pozostałe grupy, aby w czasie prezentacji obserwowały i nie przerywały. Po wszystkich scenkach zacznij rozmowę, korzystając z tych pytań:

- Kto miał największe poczucie zagrożenia i dlaczego?
- Która osoba mogła przerwać ten ciąg wydarzeń?
- Czy świadek może coś zrobić? Jak zachować się bezpiecznie i odważnie?
- Czy któraś postać działała automatycznie? Co by się zmieniło, gdyby miała chwilę na refleksję?

### **Komentarz nauczyciela po ćwiczeniu:**

To, co dzieje się w ruchu drogowym, widzimy tylko z naszej własnej perspektywy, ale wokół są inni. Kierowca może nie zauważyć dziecka, dziecko może nie zdawać sobie sprawy z ryzyka, świadek może poczuć się bezradny. Ale każdy ma wpływ na to, co się wydarzy. Wasza uważność i refleksja mogą zatrzymać niebezpieczną sytuację zanim do niej dojdzie. Właśnie to oznacza odpowiedzialność w przestrzeni wspólnej.

### **Na zakończenie lekcji: „komunikat na drogę”**

Zadanie: Uczniowie piszą na kartkach pracy krótkie komunikaty - hasła lub zasady, które chcieliby przypiąć do swojego plecaka jako przypomnienie dla siebie i innych. Zapytaj, które rzeczy z dzisiejszej lekcji najbardziej je zdziwiły, a które są dla nich najważniejsze? Niech te wypowiedzi staną się inspiracją.

### **Komentarz nauczyciela:**

Każdy z was codziennie wyrusza w jakąś drogę - krótką, dłuższą, dobrze

znaną. Ale pamiętajcie, że to, co znane może usypiać naszą uwagę. Nie pozwólcie sobie na rutynę. Przypnijcie sobie ten komunikat, niech będzie waszą osobistą zasadą bezpieczeństwa. I pamiętajcie: każda trasa, każda decyzja to okazja, by o sobie zadbać.

Autorką scenariusza jest Ilona Gregorczyk